ස්ත්‍රීවාදය හා මූල් බුදුසමයාගත ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතා පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

කුඹුගොඩආරේ පඤ්ඤාලෝක හිමි

MPhil/BUSL/2020/003

දර්ශනපති උපාධිය

සමාජීයවිද්‍යා හා තුලනාත්මක අධ්‍යයන අංශය

ශ්‍රී ලංකා භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලය

2022 මැයි

සාරසංක්ෂේපය

ස්ත්‍රීවාදය හා මුල් බුදුසමයාගත ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතා පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

මෙම පර්යේෂණය ස්ත්‍රීවාදය හා මුල් බුදුසමයේ ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතා පිළිබඳ සිදු කරන්නකි. පර්යේෂණයෙහි ප්‍රධාන අංශ දෙකකි. එනම්, බටහිර ස්ත්‍රීවාදය හා මුල් බුදුසමයේ ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතා යනුවෙනි. මුල් බුදුසමයේ පර්යේෂණ සීමාව ලෙස සංයුත්ත නිකායේ මාතුගාම සංයුත්තය භාවිත කෙරේ. බෞද්ධ හා බටහිර ස්ත්‍රීවාදී සංකල්පවල විශේෂතා අවධාරණය කර ගැනීම පර්යේෂණයේ මූලික ම අරමුණයි. පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය, සාහිත්‍යය විමර්ශනය, ස්ත්‍රීවාදය පිළිබඳ මූලික හැඳින්වීම ආදී කරුණු පළමු පරිච්ඡේදයෙහි ඇතුළත්ය. දෙවන පරිච්ඡේදය තුළ සාකච්ඡා කරනුයේ කාන්තාව පිළිබඳ විවිධ ප්‍රවේශයන් ය. ඒ අනුව විද්‍යාත්මක, ආගමික හා ඓතිහාසික ආදී විවිධ දෘෂ්ටිකෝණ ඔස්සේ කාන්තාව යන සංකල්පය මෙහි විග්‍රහ කෙරේ. පර්යේෂණයෙහි මූලික සංකල්පයක් වන බටහිර ස්ත්‍රීවාදයේ ඉතිහාසය, විකාශය හා එහි මූලික ඉගැන්වීම් සාකච්ඡා කිරීම තෙවන පරිච්ඡේදයේ දී සිදු කෙරේ. එසේ ම ස්ත්‍රීවාදී අදහස්වල බලපෑමත් සමග 21වන ශතවර්ෂයෙන් පසුව සාම්ප්‍රදායික ශ්‍රී ලාංකේය කාන්තා සමාජය වෙනස් වූ අයුරු පැහැදිලි කර ගැනීමට ප්‍රශ්නාවලි යටතේ ලබා ගත් දත්ත විශ්ලේෂණයක් ද ඇතුළත් කර තිබේ. එහි ප්‍රතිඵල මෙම පර්යේෂණය මගින් හෙළිවන ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතාවල නවමු තත්ත්වයකි. සිවුවන පරිච්ඡේදයේ අන්තර්ගත වන්නේ සංයුත්ත නිකායේ මාතුගාම සංයුත්තයේ දක්නට ඇති ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතා පිළිබඳ සාකච්ඡාවකි. එසේ ම කාන්තාව පිළිබඳ බෞද්ධ දෘෂ්ටිකෝණයට අදාළ පොදු කරුණු පිළිබඳ සාකච්ඡාවක් ද මෙහි දී සිදු කෙරේ. අවසන් පරිච්ඡේදය වෙන් කොට ඇත්තේ ස්ත්‍රීවාදය හා මාතුගාම සංයුත්තයෙන් හෙළි වූ ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රවණතා විමර්ශනාත්මකව හා තුලනාත්මකව සාකච්ඡා කිරීම සඳහාය. මෙය පර්යේෂණයේ වැදගත් ම කොටස වේ. එසේ ම පර්යේෂණය සඳහා භාවිත කළ ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය ද අවසානයෙහි දක්වා ඇත.

ප්‍රමුඛ පදඃ ස්ත්‍රීවාදය, මුල්බුදුසමය, මාතුගාම

පටුන

අපේක්ෂකගේ ප්‍රකාශය....................i

පිදුම....................ii

උපකාරකානුස්මෘති....................iii

සාරසංක්ෂේපය....................v

පළමු පරිච්ඡේදය....................1

01. පර්යේෂණ යෝජනාව....................1

දෙවන පරිච්ඡේදය....................10

2.0 කාන්තාව පිළිබඳ හැඳින්වීම....................10

2.1 සංකල්ප විග්‍රහය....................10

2.2.0 කාන්තාව පිළිබඳ විවිධ ප්‍රවේශ....................17

2.2.1 ඓතිහාසික ප්‍රවේශය....................17

2.2.2 ආගමික ප්‍රවේශය....................25

2.2.3 ක්‍රිස්තියානි ආගම....................26

2.2.4 ඉස්ලාම් ආගම....................33

2.2.5 සමාජ විද්‍යාත්මක හා මානව විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය....................39

2.2.6 මනෝවිද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය....................49

2.2.7 නෛතික ප්‍රවේශය....................57

2.2.8 ජීව විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය....................72

තෙවන පරිච්ඡේදය....................82

බටහිර ස්ත්‍රීවාදය හැඳින්වීම....................82

3.1 නාරීද්වේෂය....................82

3.2 නිර්වචන....................89

3.3 පළමු රැල්ල....................91

3.4 දෙවන රැල්ල....................95

3.5 තෙවන රැල්ල....................96

3.6 ස්ත්‍රීවාදී ගුරුකුල....................97

3.7 ලිබරල් ස්ත්‍රීවාදය....................99

3.8 රැඩිකල් ස්ත්‍රීවාදය....................100

3.9 මාක්ස්වාදී ස්ත්‍රීවාදය....................102

3.10 මනෝ විශ්ලේෂණවාදී ස්ත්‍රීවාදය....................103

3.11 පශ්චාත් නූතනවාදී ස්ත්‍රීවාදය 105
3.12 අනධිකාරීවාදී ස්ත්‍රීවාදය 106
3.13 සාංදෘෂ්ටිකවාදී ස්ත්‍රීවාදය..107
3.14 සාංස්කෘතික ස්ත්‍රීවාදය 107
3.15 කලු ජාතික ස්ත්‍රීවාදය..108
3.16 පරිසරවාදී ස්ත්‍රීවාදය..109
3.17 ස්ත්‍රීවාදී සාහිත්‍යය..110
3.18 ස්ත්‍රීවාදයේ නව ප්‍රවණතා 113
3.19 ස්ත්‍රීවාදී නවප්‍රවණතා හා ශ්‍රී ලාංකේය සාම්ප්‍රදායික කාන්තා සමාජය 123
සිවුවන පරිච්ඡේදය 125
මුල් බුදුසමය සහ කාන්තාව පිළිබඳ ඉගැන්වීම 125
4.1 මුල් බුදුසමය හැඳින්වීම 125
4.2 ප්‍රාග් ඉන්දීය කාන්තාවගේ තත්ත්වය 129
4.3 ලිංගිකත්වය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය..134
4.4 විවාහය සහ ලිංගිකත්වය..136
4.5 භික්ෂූන් වහන්සේ සහ ලිංගික ප්‍රඥප්ති..139
4.6 ජීව විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය..144
4.7 ආචාර විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය 147
4.8 මනෝවිද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය 149
4.9 ගෘහ ජීවිතය හා කාන්තාව..151
4.10 කාන්තා විමුක්තිය හා ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය..153
4.1.1 සංයුත්තනිකාය හැඳින්වීම 160
4.1.2 මාතුගාම සංයුත්තය හැඳින්වීම 165
4.1.3 වචනාර්ථ විග්‍රහය..165
4.1.4 අන්තර්ගතය..169
4.1.5 සංකල්ප විග්‍රහය..178
පස්වන පරිච්ඡේදය..189
5.0 සමාලෝචනය..189
නිගමනය 195
ප්‍රශ්නාවලිය 196
ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය 200